

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічний
Кафедра педагогіки та управління навчальним закладом

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Геннадій БЕСАРАБЧУК

“__29__” __серпня__ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя

підготовки здобувачів вищої освіти *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта»

спеціальності 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта

мова навчання українська

2023-2024 навчальний рік

Розробник програми:

Вікторія ФЕДОРЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Протокол № 7 від 29 серпня 2023 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми _____ Геннадій БЕСАРАБЧУК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя» є стимулювання студентів до професійного самовиховання, формування у них потреби в неперервному педагогічному самовдосконаленні. Зокрема, основними завданнями вивчення дисципліни є розвиток у майбутніх вчителів уявлення про педагогічну діяльність як рефлексивне керування діяльністю учня (переміщення його у позицію активного суб'єкта навчання; розвиток його здатності до самоуправління власною діяльністю; організацію процесу навчання як вирішення навчально-пізнавальних проблем на основі творчої взаємодії з учнями); створення умов для формування у студентів гуманної позиції щодо розуміння мети і завдань власної педагогічної діяльності; допомога майбутнім педагогам в опануванні механізмів використання особистісного творчого потенціалу для вирішення педагогічних завдань навчання і виховання, оволодінні елементами педагогічної техніки та педагогічної творчості; визначенні оптимальних засобів і напрямків професійного самовдосконалення.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	другий 2023-2024	-
Семестр вивчення	четвертий	-
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС	-
Загальний обсяг годин	120 год.	-
Кількість годин навчальних занять	48 год.	-
Лекційні заняття	24 год.	-
Практичні заняття	24 год.	-
Семінарські заняття	0 год.	-
Лабораторні заняття	0 год.	-
Самостійна та індивідуальна робота	72 год.	-
Форма підсумкового контролю	екзамен	-

3. Статус: обов'язкова дисципліна професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни.

Дисциплін, які мають бути вивчені раніше: Вступ до спеціальності, Психологія, Педагогіка.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності

ЗК 01 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 04 Здатність працювати в команді.

ЗК 05 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07 Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК 08 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові компетентності

СК 01 Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК 03 Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК 04 Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

6. Очікувані результати навчання.

ПРН 4 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПРН 6 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

7.Засоби діагностики результатів навчання: опитування, презентації, тестування, проєктна, творча робота тощо.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		екці йні заня ття	ракт ичні заня ття	емін арсь кі заня ття	абор атор ні заня ття	амос тій на роб ота	індив ідуа льна робот а
Змістовий модуль 1. Педагогічна майстерність та творчість вчителя							
Тема 1. Педагогічна майстерність вчителя, її компоненти та шляхи досягнення	10	2	2			6	-
Тема 2. Майстерність вирішення педагогічних ситуацій	10	2	2			6	-
Тема 3. Педагогічна техніка. Зовнішня техніка вчителя	10	2	2			6	-
Тема 4. Педагогічна техніка. Внутрішня техніка вчителя	10	2	2			6	-
Тема 5. Майстерність педагогічного спілкування	10	2	2			6	
Тема 6. Майстерність забезпечення зворотного зв'язку у спілкуванні	10	2	2			6	
Тема 7. Майстерність педагога у проведенні індивідуальної бесіди	10	2	2			6	
Тема 8. Дидактична майстерність як вищий прояв професіоналізму вчителя	10	2	2			6	
Тема 9. Дидактична майстерність вчителя	10	2	2			6	
Тема 10. Педагогічна творчість як предмет педагогіки творчості	10	2	2			6	

Тема 11. Формування та розвиток творчої особистості	10	2	2			6	
Тема 12. Педагогічні технології творчого розвитку учнів та вчителів	10	2	2			6	
Разом годин	120	24	24			72	-

9. Форми поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: усні (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, групова робота), письмові (самостійна робота, тестування, модульна контрольна робота).

Форма підсумкового контролю: іспит.

10. Критерії оцінювання результатів навчання.

Поточний і модульний контроль (100 балів)		Іспит
Змістовий модуль 1 (60 балів)		40
Поточний контроль	Модульна контрольна робота	
30 балів	30 балів	

Поточний контроль

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях – 12.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях (поточний контроль)

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».

	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати, порівнювати явища та процеси на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача дає прості відповіді на запитання.
С ередній	4	Студент володіє початковими знаннями, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати освітні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.
Д остатні й	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; складати таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати наукове повідомлення і обґрунтувати його положення.

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить наукові поняття, категорії; формулює методологічні принципи; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані навички пошуку наукового матеріалу, здатний до його аналізу, систематизації.
В исокий	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями з дисципліни та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості науково-дослідної діяльності; робить аргументовані наукові висновки; практично оцінює сучасні здобутки педагогічної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні педагогічні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні педагогічні явища, процеси.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередбаченою або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота

Перевірку питань й завдань самостійної роботи, які студенти готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, що виставляється студенту на практичному занятті.

До того ж, самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних тем курсу; підготовка до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри).

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти.

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка ([Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка](#)), зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації.

Модульна контрольна робота

МКР передбачає визначення рівня теоретико-практичної компетентності з основ педагогічної майстерності та творчості вчителя через виконання відповідних завдань.

Мета її написання – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь з основ педагогічної майстерності та творчості вчителя.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Контрольна робота містить питання з основних питань курсу, що вивчалися на лекційних та/або аудиторних заняттях та виносилися на самостійне опрацювання.

Для успішного виконання модульної контрольної роботи необхідно звернути особливу увагу на те, що формулювання запитань передбачають не лише відтворення вивченого теоретичного матеріалу, але й вміння аналізувати, порівнювати, наводити власні приклади, аргументувати свою думку тощо. Відповідаючи на питання контрольної роботи потрібно висловлюватися грамотно, логічно, підкріплювати теоретичний матеріал власними прикладами, демонструючи своє розуміння основних положень.

При оцінюванні результатів модульної контрольної роботи, враховується:

- 1) рівень засвоєння знань з дисципліни (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань);
- 2) якість актуалізації здобувачами освіти здобутих знань (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);
- 3) сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;
- 4) прояв творчості й самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;
- 5) якість виконання роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо).

Норми оцінювання:

Оцінки **«відмінно»** (27-30 балів) заслуговує студент, який виявив всебічні, систематичні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою літературою.

Оцінки **«добре»** (23-26 балів) заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну педагогічну літературу.

Проте при цьому допустив несуттєві неточності, пропуски чи помилки.

Оцінки **«задовільно»** заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої педагогічної літератури.

Зазвичай, оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки під час виконання модульної контрольної роботи.

Оцінка **«незадовільно»** (18-22 бали) виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною літературою курсу.

Як правило, «незадовільна» оцінка (менше 22 балів) виставляється студентам, які не виявили знань або виявили їх недостатньо під час виконання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота виконується на подвійному аркуші паперу із оформленням титульної сторінки, зазначенням варіанту та відповідних запитань контрольної роботи.

Контроль самостійної роботи студента здійснюється під час усного чи письмового опитування на практичних заняттях. Окремого балу за цей вид роботи не передбачено.

Семестровий іспит (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох питань (1,2 – теоретичні, 3 – практичне). На перше і друге питання екзаменаційного білету виділяється по 15 балів. Оцінюються питання відповідно до таких критеріїв:

Оцінка та відповідні їй бали (за 15-бальною шкалою)	Критерії
«відмінно» 14-15 балів	Студент глибоко і всебічно знає зміст курсу педагогіки, рекомендовану літературу та першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу з курсу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем педагогічного змісту.

	У ході відповіді на питання студент вільно оперує педагогічною термінологією, підтверджує теоретичні положення прикладами з практики (фрагменти занять, методи і прийоми, дидактичні ігри та вправи тощо). Відповідь на питання побудована логічно, мовлення студента нормативне, виразне.
«добре» 11-13 балів	Студент виявляє добрі знання з педагогіки, знайомий з усіма педагогічними поняттями, методами і прийомами навчання і виховання. Однак студент відчуває труднощі у проектуванні положень теоретичного матеріалу на практичну діяльність вчителя. У ході відповіді на питання студент може наводити власні приклади використання тих чи інших методів, прийомів, допускаючи при цьому незначні неточності. Виклад матеріалу логічно-послідовний, студент відповідає впевнено, дотримуючись культури та техніки мовлення.
«задовільно» 9-10 балів	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але не може повністю розкрити всі аспекти екзаменаційного питання, допускає неточності у розкритті сутності теоретичних понять та формулюванні визначень; спроможний використовувати набуті знання для практичного вирішення стандартних завдань, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Студент демонструє знання переважно репродуктивного характеру, недостатньо володіє термінологією курсу, прикладами з практики, виклад матеріалу непослідовний, відповідь невпевнена, наявні помилки в її мовленнєвому оформленні.
«незадовільно» 1-8 балів	Студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє категоріальним апаратом предмета, допускає у формулюванні визначень помилки, які спотворюють зміст понять, неспроможний підтвердити теоретичні положення предмета відповідними прикладами, відповідь хаотична, із значною кількістю мовленнєвих помилок.

Відповідь на третє питання оцінюється максимальною оцінкою 10 балів. При відповіді на практичне питання звертається увага на таке:

Оцінка та відповідні їй бали (за 10-бальною шкалою)	Критерії
---	----------

«відмінно» 9-10 балів	Студент демонструє відмінні практичні уміння у формулюванні мети уроку або виховного заходу, відповідно до обраної теми та з урахуванням основних функцій навчання. Відповідь характеризується глибоким розумінням матеріалу, логічністю, детальним викладом, проявляється творчий підхід до виконання завдання.
«добре» 7-8 балів	Студент демонструє хороші практичні уміння у формулюванні мети уроку або виховного заходу, відповідно до обраної теми та з урахуванням основних функцій навчання. Відповідь характеризується розумінням матеріалу, логічністю, але недостатньою детальністю викладу.
«задовільно» 6 балів	Студент демонструє задовільні практичні уміння у формулюванні мети уроку або виховного заходу, відповідно до обраної теми, але одна із функцій навчання не відображена, або відображена невірно. Відповідь характеризується шаблонністю, репродуктивністю.
«незадовільно» 1-5 балів	Студент демонструє невміння сформулювати мету уроку або виховного заходу, відповідно до обраної теми, мета не відображає функції навчання, або відображає одну з них неповною мірою.

Оцінювання іспиту:

40-36 балів – «відмінно»

35-30 балів – «добре»

29-24 балів – «задовільно»

23 і менше балів – «незадовільно»

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до іспиту. Вони допускаються до іспиту після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що студент підготувався до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Якщо ж студент до іспиту не підготувався, то в екзаменаційну відомість обліку успішності виставляється штрафний (зі знаком «мінус») бал (-1).

Студентам, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідовувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється з початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий раз – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Якщо студент ліквідує академічну заборгованість на засідання комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, модульної контрольної роботи та екзамену. За результатами суми модулів виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалою і ECTS

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою): навчальні аудиторії та кабінет початкової освіти; комп'ютерні класи; бібліотека, електронна бібліотека, репозитарій бібліотеки; мультимедійне обладнання; точки бездротового доступу до мережі Інтернет; доступ до мережі Інтернет; модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище (Moodle); комплекси навчально-методичного забезпечення дисциплін; силабус та робоча навчальна програма дисципліни; збірники наукових праць.

12. Рекомендована література

Основна

1.Зязюн І. А., Крамущенко Л. В., Кривонос І. Ф., Мирошник О. Г., Семиченко В. А. Педагогічна майстерність: підручник / Академія педагогічної майстерності / Іван Андрійович Зязюн (ред.). 3-тє вид., допов. і переробл. Київ : СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.

2.Короткова Ю. М. Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти: навчальний посібник / Ю. М. Короткова, О.О. Новікова, Г.В. Мухіна; за заг. ред. С. С. Вітвіцького. Одеса: Олді+, 2023. 162 с.

3.Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / [автори-укладачі: О.М. Дутко, О.В. Горбатюк, І.Ю. Лебідь, С.В. Поліщук, В.В. Федорчук; за заг. ред. В.В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7287>

4.Педагогічна майстерність: Хрестоматія. Навч. посібник/Упоряд.: І.А.Зязюн, Н.Г.Базилевич, Т.Г. Дмитренко. Київ : Вища школа, 2006. 606 с.

5. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки [текст] : навч. посіб. Київ.: «Центр учбової літератури», 2021. 316 с.

6.Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності : навч.-метод. посіб. - Кам'янець-Подільський : Зволейко Д., 2008. 140 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2066>

7.Швай Р. Педагогіка творчості : підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 200 с.

Допоміжна

1. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 336 с.

2. Васянович Г. Педагогічна етика : навч. - метод. посібник для викл. і студ. вищ. навч. закл. Львів : Норма, 2005. 344 с.

3. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.

5. Пашко Л. А. Комунікативна компетентність керівника : навч.-метод. матеріали /Л. А. Пашко, Н. Б. Ларіна, О. М. Руденко ; упоряд. Г. І.Бондаренко. Київ : НАДУ, 2013. 76 с.

6. Сухомлинський В.О. Павлицька середня школа: Наші вчителі, вихователі / Педагогіка: Хрестоматія. Київ, 2003. С.81-82.

7. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання/ Вибр. тв.: У 2-х т. Т.1 С.205 (або Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьминський, В.Л.Омельченко. Київ: Знання-Прес, 2003. С.87-95.

8. Філатова Л. С. Педагогічна майстерність : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти педагогічних університетів за спеціальностями 013 Початкова освіта; 016 Спеціальна освіта. Харків : ХНПУ, 2021. 90 с.

13. Рекомендовані джерела інформації.

[http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/?locale-attribute=uk.](http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/?locale-attribute=uk)

[https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php.](https://library.kpnu.edu.ua/ufd/page_lib.php)

<http://www.mon.gov.ua/>

<https://vseosvita.ua/>

<https://naurok.com.ua/>

<https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:EdEra-SmartOsvita+Inc+1/about>

<https://osvitoria.media/>